

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Siplase looduskaitseala

2025

Andres Miller

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Siplase looduskaitseala
KKR kood	KLO1000588
Asukoht (maakonnad)	Saare maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2007
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	2
sihtkaitsevööndite kogupindala	198,94 ha
piiranguvööndite arv	1
piiranguvööndite kogupindala	7,72 ha
IUCN kategooria(d)	IV, VI
Natura 2000 võrgustiku alad	Siplase loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	206,65
Maismaa pindala (ha)	206,65
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	45,41
Kaitsekorralduskava nimi	Siplase looduskaitseala kaitsekorralduskava 2017-2026, Pärandniitude tegevuskava, Kaitstavate soode tegevuskava
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2017-2026, 2021-2027, 2016-2023
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Andres Miller
Tulemuslikkuse hindamise aasta	2025
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	22.12.2025
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	varem hindamata
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	jääb Kura kurgu IBA-le ja Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmilale

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Siplase looduskaitseala kaitsekorralduskava 2017-2026, Pärandniitude tegevuskava, Kaitstavate soode tegevuskava
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	RT, KKK	mõlema määruses nimetatud liigi (üks, pisitigu küll vaid perekonna täpsusega) seisundi kohta oli info olemas; määruse seletuskirjas pisitigu ei mainita, kuid nimetatakse kaitseväärtusena (kaitse-eesmärgina) lisaks veel 13 taimeliiki, millest 4 liigi kohta KKK-s andmed puudusid
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	RT, KKK	määruse järgi on kaitseväärtuseks 8 elupaigatüüpi ja nende kohta oli info olemas, lisaks veel ühe, kaitseväärtuseks mitte oleva tüübi (9060) kohta
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusvärsus ja kvaliteet?	Hea - 50-90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	soohilaka kohta vaatlus 2007. a ja väikese pisiteo kohta 2008. a
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusvärsus ja kvaliteet?	Hea - 50-90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	sookoosluste ja niitude kohta pärineb info valdavalt 2002. a, osaliselt 2010. a; metsad (u 3/4 kaitsealast) on inventeeritud 2012. a
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelüngad on põhjalikult kaardistatud ning andmelünkade täitmiseks vajalikud tegevused on selgelt välja toodud.	KKK	uuringute vajadus on välja toodud nimeliselt mitmete käpaliste ja väikese pisiteo osas (ptk 1.5.3) ning vastavad tegevused on ette nähtud (4.1.2)
planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorraldusperioodil täidetud?	Tuvastatud andmelünki ei ole täidetud	EELIS	värskemad andmed puuduvad
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	RT, KKK	tüüpe 6210 ja 6410 ei ole eraldi käsitletud, kuna tehakse ettepanek need kaitseväärtuste hulgast välja arvata; nende tüüpide survetegureid mainitakse ptk 2.2 alguses
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud kõikide kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	KKK	(kraavituse mõju on ehk pisut alahinnatud; oleks võinud seda survetegurit KKK-s põhjalikumalt käsitleda)

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	andmete puudumine; metsandus; metsamaade kuivendamine; rohumaade hülgamine	KKK; KKK; KKK; KKK	andmete puudumine; vana loodusmets asub osaliselt Luitemetsa piiranguvööndis ja valdavalt eramaal; tüüp 91D0* (nüüd 9080*) Siplase soos, kus on vana kuivendussüsteem; kaitsealal on 0,5 ha tüüpi 6210 ja 2,8 ha tüüpi 6410, kuid KKK ei näe ette nende taastamist ega hooldamist, vaid kaitseväärtuste hulgast välja arvamist
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	MaRu, KKK	kraavide jm vooluveekogude mõju kaitsealale on käsitletud kesiselt; mitmed sood on vaid osaliselt kaitsealal või piirnevad kaitsealaga (õnneks asuvad need valdavalt riigimaal)
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	erandiks on tüübid 6210 ja 6410, mis soovitatakse kaitseväärtuste hulgast välja arvata
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovitavat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	KKK	erandiks on tüübid 6210 ja 6410, mis soovitatakse kaitseväärtuste hulgast välja arvata
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	RT, KKK	määrus selliseid kaitseväärtusi ei nimeta ja KKK midagi sellist ei käsitle
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Jah	RT, KKK	KKK käsitleb põhjalikult määruses nimetamata kuid määruse seletuskirjas nimetatud loodusväärtusi, samuti kaitsealalt leitud muid loodusväärtusi (kaitsealuseid liike ja üht elupaigatüüpi)
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	RT, MaRu	kaitsealal on kaitseväärtusena nimetatud tüüpi 6210 (0,5 ha) ja tüüpi 6410 (2,8 ha), kuid KKK ei näe ette nende taastamist ega hooldamist, vaid kaitseväärtuste hulgast välja arvamist; kaitsealal ja selle piiril on kraavitust ning muid vooluveekogusid, kuid KKK käsitleb kuivenduse mõjusid vaid põgusalt ega näe ette selle mõjude leevendamist
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	valdavateks meetmeteks on andmete täpsustamine ja looduslikule arengule jätmine

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei (teadaolevalt on vajadus tegevusteks väljaspool piire, kuid neid ei ole kavandatud)	MaRu, KKK	kaitseala sood ulatuvad väljapoole kaitseala; kaitseala piirneb paari sooga; sood väljaspool kaitseala on valdavalt riigimaadel; kaitsealale ulatuvad mitmed vooluveekogud, mis võivad mõjutada kaitseala kaitseväärtusi
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	(kuid ilmselt on survetegureid rohkem, kui KKK-s välja toodud on)
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Jah, välja saab tuua puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes.	eksperdiarvamus, KKK, EELIS	survetegureid oleks võinud KKK-s põhjalikumalt käsitleda, samuti kaitseväärtuste säilimiseks vajalikke tingimusi; miks on väikese pisiteo elupaik arhiveeritud?; kas kaitseala oleks vaja laiendada ja veerežiimi looduslikkust taastada?; (hindaja arvamus)
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire, inventuurid, uuringud võimaldab hinnata vähem kui poolte (<50%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	EELIS, Tabeau, KKK	kaitstavate sootaimede inventuur Vesiku soos on 2018. a ilmselt tehtud (2018. a leiti 2 uut soohilaka kasvukohta), kuid pisitigude inventuuri (2021) ega soohilaka riiklikku seiret (2023) pole ilmselt tehtud; elupaigatüüpide ja taimeliikide inventuurid on KKK järgi ette nähtud 2026. a
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	tellida pisitigude inventuur ja täpsustada KAUR-iga riikliku seire toimumist	eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Ei - seire tulemused ei ole olnud sisendiks kaitsekorralduslikele tegevustele	KIRKE	kaitse-eeskirja ega KKK uuendamist praegu ei toimu
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah, huvirühmi kaasati, kuid osad asjakohased huvirühmad jäid kaasamata ja/või kaasamine toimus pigem informeerimise mitte konsulteerimise tasemel	KIRKE, KKK, eksperdiarvamus	kaasamiskoosolek toimus 10.12.2012 Anseküla seltsimajas, kuid rohkem KKK-s kaasamist ega avalikustamist ei käsitleta; KIRKES on kirjavahetus (7-2/16/13064) RMK-ga, kuid neil ettepaneluid ei olnud; KKK koostas OÜ Consultare, kuid ilmselt pole veevaldkond nende tugevaim külg (loodusliku veerežiimi taastamisvajaduse kaalutlused on hindaja arvates kesised)

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah, huvirühmi kaasati, kuid mõned asjakohased huvirühmad jäid kaasamata ja/või kaasamine toimus pigem informeerimise mitte konsulteerimise tasemel	KIRKE, KKK, eksperdiarvamus	kaasati RKM, kuid loodusliku veerežiimi taastamise eksperte või maahoolduse eksperte ilmselt mitte (hindaja arvamus)
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei oska vastata	KIRKE, KKK	KIRKE-s ega KKK-s konflikte ei kajastu
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud poollooduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistöde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	EELIS, KKK	kaitsealal on kaitseväärtusena nimetatud tüüpi 6210 (0,5 ha) ja tüüpi 6410 (2,8 ha), kuid KKK ei näe ette nende taastamist ega hooldamist, vaid kaitseväärtuste hulgast välja arvamist; PLK-de taastamist ega hooldamist ei ole kaitsealal toimunud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistöde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	selliseid tegevusi pole vajalikuks peetud
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistöde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	selliseid tegevusi pole vajalikuks peetud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	selliseid tegevusi pole vajalikuks peetud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	selliseid tegevusi pole vajalikuks peetud
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtjaks rakendamata ja miks?	selliseid tegevusi pole KKK-s vajalikuks peetud	KKK	
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	EELIS, Tableau, KKK	Vesiku soo kaitstavate taimeliikide inventuur (2018) in ilmselt tehtud, kuid riikliku seire kohta (2023) info puudub; pisitigude inventuur (2021) on määratud III prioriteeti ja see on tegemata, kuid miskipärast on väikese pisiteo leiukoht (KLO9200184) juba 2016. a arhiveeritud
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Ükski planeeritud meetmetest ei ole rakendatud	KIRKE, KKK	kaitsekorra muutmst (2019) praegu teadaolevalt ei toimu; KKK vahehindamist pole tehtud; KKK uuendamine on ette nähtud aastal 2026

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Kõik või enamik ($\geq 90\%$) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	MaRu, KKK	ainsad küllastamisega seotud tegevused on tähist (11 tk) paigaldamine (2017. a) ja nende iga-aastane hooldus; küllastustaristu virtuaalkontori järgi on paigaldatud 6 tähist (rohkem pole ilmselt vajagi) ja seda hiljemalt 2023. a
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärged toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	selliseid tegevusi pole teada	EELIS, KIRKE	
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) (suunis)liikide seisund on stabiilne või paranenud.	EELIS, Tableau	soohilakal on 2018. a leitud 2 uut kasvukohta; väikese pisiteo kohta info puudub ja elupaik on juba 2016. a arhiveeritud; kaitse-eeskirja seletuskirjas kaitseväärtusena täiendavalt nimetatud 13 liigist on 4 II kat. kaitsealused liigid ja neist vaid 1 kohta on infot kaitsekorraldusperioodist (2017-2026), Russowi sõrmkäpp 2018. a 3 taime
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	peaaegu kõigi liikide kohta ajakohane info puudub	EELIS, Tableau	
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	suurim probleem on info puudumine; võimalik on kuivenduse jätkuv mõju ja plk-de kinnikasvamine	eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks.	EELIS, MaRu, eksperdiarvamus	pärandniitude seisund on hooldamatuse tõttu kindlasti halvenenud, sookoosluste seisund ei ole loodetavasti halvenenud, metsade seisund on sihtkaitsevööndis eeldatavasti paranenud, kuid piiranguvööndis võib-olla halvenenud; (hindaja arvamus)
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	6210, 6410	eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	pärandniidud on hooldamata, osa metsaelupaigatüüpe on piiranguvõõndis (ja eramaal), kuivenduskraavide mõju tugevuse kohta info puudub, osa soid on osaliselt või tervikuna kaitsealast väljas	MaRu, KKK, eksperdiarvamus	hinnata pärandniitude taastamise potentsiaali, tsoneerida metsaelupaigatüübid sihtkaitsevõõndisse, hinnata kuivenduse mõju metsa- ja sookooslustele ning võtta vajadusel meetmeid kuivenduse mõju vähendamiseks, mitte lubada sihtkaitsevõõndis kraavide hooldustöid, tsoneerida pooleldi kaitse all olevad või kaitsealaga piirnevad sood kaitsealasse; (hindaja arvamus)
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on hea või paranenud	ELME	hea (7,59 palli 10-palli skaalal)
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on stabiilne	ELME	keskmine (68,42 palli 100-palli skaalal)
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Usaldusväärne ülevaade kaitsekorra toimivusest/rikkumistest puudub	OKAS	kirjed Siplase kaitseala kohta puuduvad
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Ei	MaRu, KKK	kaardil on näha, et mõned sood on kaitse all vaid osaliselt ja mõni soo piirneb kaitsealaga, kusjuures sood on valdavalt riigimaal; KKK-s on hulk ettepanekuid kaitsekorra parandamiseks, kuid kaitse-eeskirja pole siiani uuendama hakatud
väljundid	tulemused	Kui kaitsekord ei ole olnud sobiv, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	täpsustada kaitseväärtused, tsoneerida metsaelupaigatüübid sihtkaitsevõõndisse, liita riigimaal asuvad sood tervikuna kaitsealaga, samuti piirnevad sood	RT, MaRu, KKK	kaitseväärtustega on segadus juba kaitse-eeskirjas ja selle seletuskirjas; eramaal piiranguvõõndis on metsaelupaigatüübi kaitsmine problemaatiline; poolikute soode osaline kaitsmine ei ole üldjuhul nii tulemuslik kui soode tervikuna kaitsmine
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Ei	RT, KKK	määruses on liikidest nimetatud 2 kaitseväärtust (1 küll vaid perekonna täpsusega); määruse seletuskirjas ei mainita 1 määruses nimetatud kaitseväärtust (pisitigu), kuid nimetatakse kaitseväärtusena lisaks määruses nimetatule veel 13 taimeliiki, millest 4 liigi kohta KKK-s andmed puuduvad; KKK koostamise ajal oli info olemas uute loodusväärtuste kohta ja KKK-s tehti ettepanek arvata kaitseväärtuste hulka 3 või 4 liiki ja 1 elupaigatüüp (9060) ning arvata mitmed loodusväärtused kaitseväärtuste hulgast välja

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kui määruses nimetatud ala kaitseväärtused ei ole asjakohased, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	kaaluda, millised loodusväärtused jätta kaitseväärtuste hulka, millised lisada ja millised välja arvata	RT, KKK	likvideerida vastuolu kaitse-eeskirja ja selle seletuskirja vahel ning ajakohastada kaitseväärtused
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	kaitseala moodustamisel on tehtud tehnilisi vigu ja KKK on neid osaliselt korranud; hea on see, et kaitseala ja loodusala piirid ühtivad	RT, KKK, EELIS eksperdiarvamus	vastuolu kaitse-eeskirja (määruse) ja selle seletuskirja vahel (kaitseväärtused); seletuskirjas puudub selgitus kaitseala piiritemise ja tsoneeringu kohta; (hindaja arvamus)

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	93	53	57,0%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	18	12	66,7%
Survetegurid (planeerimine)	9	6	66,7%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	9	6	66,7%
Sisendid (rakendamine)	9	2	22,2%
Protsess (rakendamine)	6	2	33,3%
Meetmed (väljundid)	9	4	44,4%
Tulemused (väljundid)	21	9	42,9%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	45	33	73,3%
Rakendamine	15	4	26,7%
Väljundid	30	13	43,3%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruuses/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitsealadest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-ö aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-ö aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otseselt kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitsealaseid eesmärke.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segaallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareaali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate= U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX